

AGRI Szakbizottsági ülés, 2011. február 7.

A vita összefoglalója

A 1234/2007/EK tanácsi rendeletnek a tej- és tejtermék-ágazati szerződéses kapcsolatok tekintetében történő módosításáról

A téma előadója, **James Nicholson** elmondta, hogy a fenti javaslatot az ágazat szereplői és a gazdaszervezetek többsége üdvözölte, azonban a fő aspektusok kidolgozása még a közeljövő feladata. Fő cél, hogy az ágazat a lehető legbiztonságosabban felkészüljön a kvótarendszer 2015-től való megszűnése utáni időszakra.

Alapvető kérdés a szerződések tekintetében, hogy a gazdák, tejtermelők egyáltalán kívánnak-e szerződéseket kötni? Mivel néhány gazdaszervezet válasza nemleges, így önkéntes alapon rugalmasan kezelhető ez a kérdés. A szerződések lényegi elemei többek között az ár, a tej mennyisége, a szerződések kizárólagossága, amelyet mind figyelembe kell venni.

A javaslat fókuszában a termelők alkupozíciójának növelése áll. A százalékos korlátok

kialakításában (3,5 százalék Európai Uniós szinten, illetve 33 százalék tagállami szinten, a teljes tejtermelésre vetítve, egyetlen érdekvédelmi tömörülés maximális méreteként) jelenleg még nincs közös álláspont, folynak az egyeztetések. Ezen a területen tiszteletben kell tartani a versenyjogi szempontokat is.

Nicholson kiemelte továbbá, hogy a tagállamokban a megtermelt mennyiség jelentősen eltérhet egymástól, így a tagállamoknak ezt a sajátosságát szintén figyelembe kell venni.

A javaslatban felvázolt rendszerhez hasonló modell már eredményesen működik a gyümölcs- és zöldségágazatban, melynek pozitív elemeit a tej- és tejtermékek ágazatában is hasznosítani lehet.

A tejválság fő oka volt, hogy jelentős tejfelesleg alakult ki. Ennek kezelésére egy információs rendszer szolgálhatna, amelynek keretében havi jelentések tájékoztatnának az adott tagállam keresleti és kínálati adatairól. Ezt olyan módon kell megoldani, hogy a gazdákra háruló bürokratikus terhek ne növekedjenek.

Nagyon fontos az ágazat megóvása és megtartása. Olyan politikát kell kialakítani, amely felelős döntés eredménye és minden egyes tagállamban megállja a helyét.

A téma vitáján a Szakbizottság tagjai eltérő véleményeket képviseltek.

Patrao Neves képviselő erős kritikával illette a jelentést, mivel az az elosztás kérdését teljesen figyelmen kívül hagyja, ami koncentrációhoz vezethet. A szerződések megkötését kötelezővé kellene tenni, ami kompenzálhatja a piactorzulásokat. Véleménye szerint ez a modell a nagy tejtermelő gazdaságokkal rendelkező tagállamoknak kedvez, és a kvótarendszert nem képes kiváltani.

Jeggle képviselő egyetértett a téma előadójával. A kvótarendszer megszűnése során zökkenőmentes átmenetet kell megvalósítani és hosszú távon kell biztosítani az ágazat jövőjét.

Morvai Krisztina rávilágított, hogy a posztkommunista országok, így Magyarország sajátosságait egyáltalán nem tükrözi a dokumentum. Magyarországon például a szövetkezethez tartozás jelentését az elmúlt rendszer teljesen lejáratta, így a gazdák tartanak a szövetkezetbe tömörüléstől, amely a nyugati világban erősebb piaci helyzetet, jobb alkupozíciót jelent a gazdáknak. Így a magyar gazdák számára a "szerződéskötés rugalmassága, a nem-kötelező szerződések rendszere, a rugalmas szerződési feltételek" korántsem pozitív jelentésű kifejezések, hiszen az erőpozíciók egyenlőtlensége miatt a "rugalmasság" a valóságban kiszolgáltatottságot eredményez. Morvai felszólalásában felhívást intézett a magyar gazdákhoz és (kis) feldolgozókhoz, kérve, hogy juttassák el hozzá a kérdéskörrel kapcsolatos véleményüket, amelyet eljuttat a Szakbizottsághoz és a jelentéstevőhöz, kérve, hogy a Magyarországon és a többi posztkommunista országban élő - tejtermelők és tejfeldolgozók sajátos helyzete is tükröződjön a végleges anyagban.

Tarabella szerint a javaslat alapvetően jó irányba mutat, de néhány fontos részletet pontosan ki kell dolgozni.

Köstinger fontosnak tartja, hogy EU-szerte egységes rendszer alakuljon ki és a hegyvidéki területekre külön megoldások kidolgozását javasolja.

Reimers úgy véli, hogy jogilag a szerződések megkötése nem tehető kötelezővé. A túlzott átláthatóság káros is lehet és nagyban korlátozhatja a termelők kereskedelmi lehetőségeit.

Bové elmondta, hogy egy teljesen liberalizált piac esetén ez a javaslat nem ad választ a kihívásokra és a szerződések nem fogják megoldani az ágazat problémáit. Nagyon fontos, hogy a termelés költségeit, az előállítási árat le kell fektetni és biztosítani kell az átláthatóságot.

Jahr kiemelte, hogy a gazdák számára világossá kell tenni, hogy korlátozottak a lehetőségek, és a javaslat nem oldja meg az ágazat minden problémáját. Jahr szerint piaci zavarok esetén biztonsági hálóra és végső megoldásként felvásárlásra is szükség van. A termelő szerveztek létrehozásában a gazdáknak van kulcsszerepük, és érdekeltté kell tenni őket a belépésben.

Hausling szerint az elmúlt évek liberalizációs politikáját korrigálni kell, mivel ez nem volt alkalmas az alapvető problémák megoldására. A gazdákat erőteljesebben be kell vonni a rendszer kialakításába.

Gutiérrez hangsúlyozta, hogy a termelők tárgyalási pozícióját erősíteni kell. A gazdáknak minden körülmények között meg kell kapniuk az előállítási költségeket fedező termelői árat. Fontos a tagállami hatóságok hatáskörének megállapítása és az ágazatközi szervezetek elismerése is.

Capoulas Santos véleménye szerint a szerződéses viszonyok túlságosan hangsúlyosak, ám a legfőbb probléma nem ez, hanem a termelés és a feldolgozóipar kapcsolata.

Dantin felhívta a figyelmet arra, hogy sok esetben a multi cégek nem hajlandók megfizetni a felvásárlási árat, ami ellen hatékonyan fel kell lépni. A szerződések esetében olyan időtávra kell tervezni, ami a gazdák jövőjének tervezését is lehetővé teszi.

Az Európai Bizottság képviselője szintén ismertette álláspontjukat.

Elmondta, hogy a javaslat célkitűzései reálisak, a dokumentum alapjául az eddig alkotott javaslatok és a magas szintű munkacsoport megállapításai szolgálnak. Sem a túlliberalizált, sem a túlszabályozott piac nem kívánatos az ágazat jövője szempontjából.

A szerződések kötelezővé tétele jogi szempontból nem megoldható. Az áraknak, biztonságosnak és kiszámíthatónak kell lenniük, ugyanakkor rugalmasságra is szükség van annak érdekében, hogy a szereplők visszacsatolást kaphassanak. Figyelembe kell venni az egyes tagállamok helyzetét, hiszen a jelenleg működő szövetkezetek számát tekintve a tagállamok jelentősen eltérnek.

A 2009-es válság oka nem a túltermelés volt, hanem a kereslet visszaesése, amit sajnos a jövőben sem lehet elkerülni. Mivel a tejfogyasztás 2010-ben is átlagosan 7 százalékkal elmaradt a kvótákban megállapított maximumoktól, bebizonyosodott, hogy a kvótarendszer nem működik eredményesen, és önmagában nem adott választ az ágazat kihívásaira.

A tejtermelés drasztikusan lecsökkent és az elmúlt évtizedekben tíz gazdából hat felhagyott a

termeléssel. A piac szabályozására, és végső védelmi mechanizmusként a felvásárlásra továbbra is szükség van.

Szükség van továbbá egy olyan tanácsadói csoport felállítására, akik folyamatosan kapcsolatban vannak a termelőkkel.

A javaslat további kidolgozása során a Bizottság képviselője együttműködésükről biztosította a Parlamentet.

A teljes vita anyaga magyar nyelven itt tekinthető meg (15:12:31- 16:37:04)

Kép: federico stevanin / FreeDigitalPhotos.net